

1. inleiding

Kunstuitingen in Italië, Frankrijk, Spanje, Zuid-Duitsland en de Nederlanden.

Barok is afgeleid van *barroco*, het Portugese woord voor: onregelmatig gegroeide parel.

Kenmerken van de Barok:

- het was de kunst van de Contra-Reformatie, de herorganisatie van de kerk van Rome en een vernieuwde opvatting over de functie van de kunst binnen de kerk
- kunst van machthebbers en macht: absolutisme
- in Frankrijk was het vooral een hofkunst
- kunst van de uitbundigheid, bewegingssuggestie:
 - dynamiek
 - diagonaal compositie
- kunst die appelleert aan het gevoel

2. de beeldende kunst

2.1. bouwkunst

- snelle groei van de steden, ontstaan van stadsplannen:
 - centraal plan
 - stervormig wegennet
 - brede avenues
 - gebouw en omgeving als één geheel opgevat, aanleg van tuinen en pleinen gelijktijdig met de bouw van gebouwen
 - geen eindigheid in de architectuur, maar oneindigheid door middel van onverwachte doorkijkjes
 - nadruk op de verticaal
 - kolossale orde
 - *pilasters*
 - gedraaide zuilen
 - licht/donker effecten:
 - verspringende muren
 - concave muurvlakken
 - convexe muurvlakken
 - *Gesamtkunstwerk*: architectuur, schilderkunst en beeldhouwkunst nauw met elkaar verbonden.
 - gezichtsbedrogeffecten m.b.t. perspectivische effecten in de schilderkunst (plafondschilderingen)
 - toepassing van ovale, cirkelvormige en rechthoekige plattegronden
- veel toegepast in:
- kloosters
 - kerken
 - paleizen
 - openbare gebouwen
 - hotels
 - landhuizen

2.2. beeldhouwkunst

- relatie tot de architectuur:
 - lichteffecten
- als zelfstandige kunstuiting
 - grote dynamiek
 - getordeerde lichamen, uitbundige houdingen
 - grote dramatiek
 - virtueuze oppervlaktebehandeling
- technieken
 - beeldhouwen in steen
 - bronsgieten
 - drijf- en gietwerk in edelmetaal
 - stucwerk
- onderwerpen
 - portretbustes
 - ruitersstandbeelden
 - fonteinen
 - decoratie van interieurs en exterieurs van gebouwen
 - sculptuur voor kerkinterieurs

3.3. schilderkunst

- als zelfstandige kunstuiting
- in relatie tot de architectuur en beeldhouwkunst
- licht/donker werking
- dramatische houdingen
- gecompliceerde composities:
 - diagonaal
 - pyramidaal
 - asymmetrie
- speelse, lichte toets
- technieken:
 - fresco
 - olieverf op doek/paneel
 - tekeningen in inkt of krijt
 - kopergravure
 - ets
- onderwerpen: nieuw:
 - ontstaan van de genre schilderkunst
 - binnenshuistafereel
 - stilleven
 - *vanitas*
 - *emblemata*
 - bijbelse taferelen
 - portret
 - landschappen
 - schuttersstukken (Nederland)
- opdrachtgevers waren:
 - de goeude burgers
 - het hof
 - de kerk

3. toegepaste kunst

3.1. gebruiksvoorwerpen

meubelkunst:

- massief, imponerende kussenkasten
- zeer fraai uitgevoerde secretaires, buffetten en met ingenieuze mechanieken, geheime laatjes, etc.
- fraai en verfijnd hang- en sluitwerk
- kostbaar inlegwerk (*intarsia* en *pietre dure*)

edelsmeedkunst:

- virtuositeit in drijfwerk en gietwerk
- naast kerkelijk vaatwerk, benoorden de Alpen veel profaan vaatwerk: serviezen, bekers en bokalen

keramiek:

turbulente ontwikkeling op het gebied van

- porselein (Meissen, Sèvres)
- aardewerk (Delft)
- *creamware* (Engeland, Wedgewood)

3.2. mode- textielvormgeving

mode:

- zelfstandige tapijtweefkunst (*gobelin*)
- silhouet: driehoekige brede vorm
- toepassing van naaldkant voor kragen en manchetten
- molensteenkraag wordt vervangen door liggende platte kraag
- Spaanse invloed op de kleding blijft groot (ingetogenheid)
- in de Nederlanden overwegend donkere kleding (wol)
- daarnaast toepassing van satijn in lichtere kleuren
- in de 2e helft van de 17e eeuw overdaad van versiering op de kleding